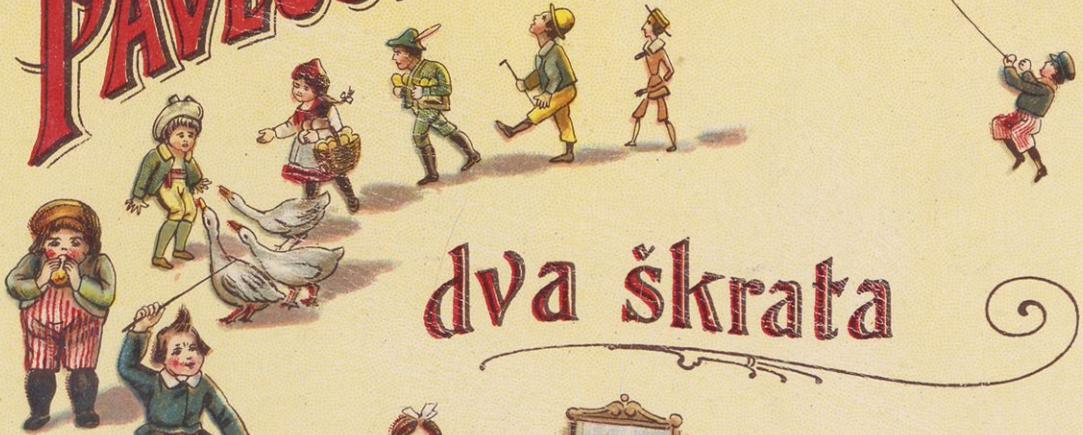

PAVLUŠA IN NUŠA,

dva škrata

in druga
nemarna
jata.

Založil
L. Schwentner v Ljubljani.

160 Vnak dobrega citanja papira I. m. 1. 1916

II 607240

Vilma Kralj

TA

29

16.05.2005

N 200508182

PAVLUŠA IN NUŠA.

Pavlušo skuštranega vsi
že dolgo mi poznate —
strašnih se nohtov, dolgih las
podí čez dol in trate.

In Nuša je nemarna vam
že tudi dobro znana,
pogosto brali ste od nje,
kako je razcapana.

Skuštranca kot je Pavluša
in raztrganke kot Nuša
ni več, koder veter vleče —
mi mladina oporeče.

Le počasi, ljubčki, ej!
kaj vse videl sem doslej,
kadar sem čez hrib in plan
romal na poletni dan.

Strgance in potepuhe
in požrešneže, lenuhe,
deklice, še čisto male,
ki bi rade se legale.

Dečke, ki nagajajo
in kot psički lajajo,
sadje kradejo prav radi,
trgajo se ponavadi.

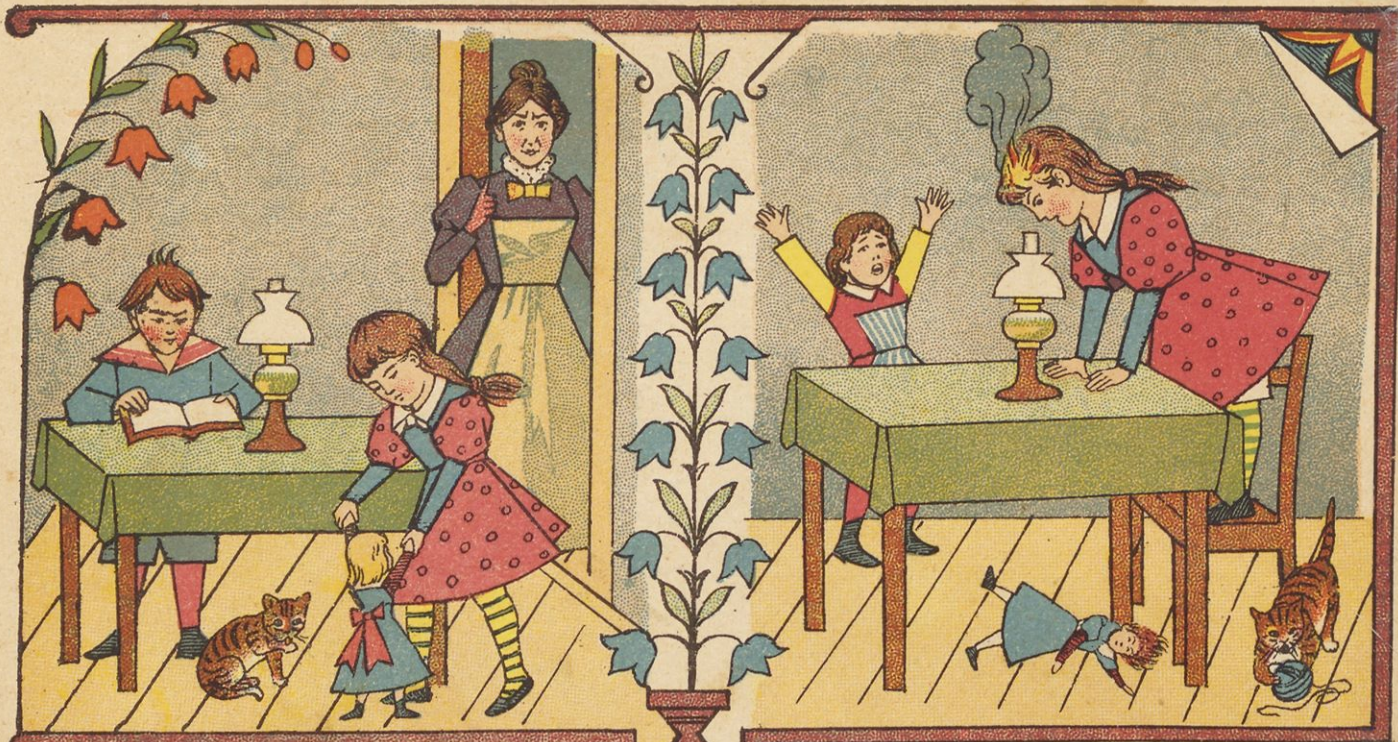
Videl Lizo sem jokavo,
s spraskano, zateklo glavo,
in zaspance in skakalce
in predrzne vse plezalice.

Deco, ki se rada laže
in kriči in osle kaže
in pri vratih prišluškuje,
grdo siromake psuje.

Vse o sodrgi tej mali
lahko v knjigi boste brali —
kar pogosto se zgodi,
pa naslikanc stoji.

Tonček, Tina.

«Tonček, Tina,» pravi mati
in ustavi se med vrati,
«kadar sta samá doma,
ognja se ogibajta!»
Ne odpirajta peči,
da se kaj ne pripetiti!
Iskra vama v lase skoči,
in nesreča, jok napoči.»
Komaj mati ven odide,
že k svetilki Tina pride —
skoz cilinder vam pogleda
nepokornica — seveda.

In opeče se, gorjel!
Kar zgore ji vsi lasje,
in obrvi in oko
razboljeno je hudo.
Tone pa žrjavico
vzame iz peči z roko,
z ognjem vam po sobi skače,
kakor da so to igrače!
Že obleka mu gori,
Tone grozno zakriči!
Dolgo šepal je potém,
to v svarilo naj bo vsem!

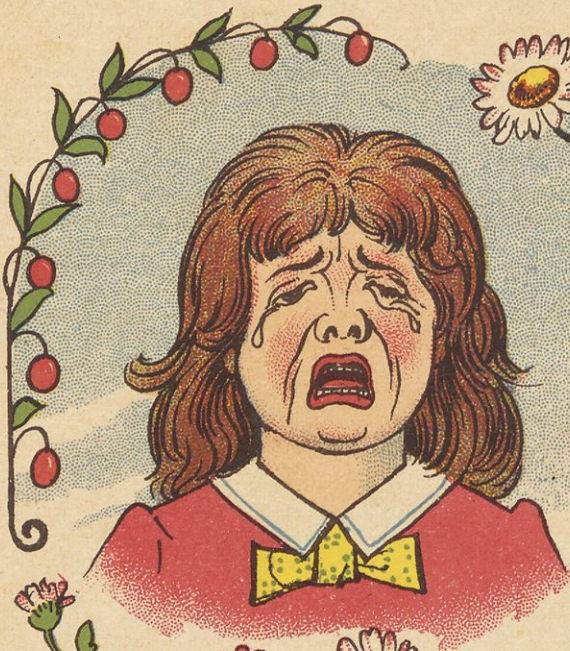
Zaspanéta.

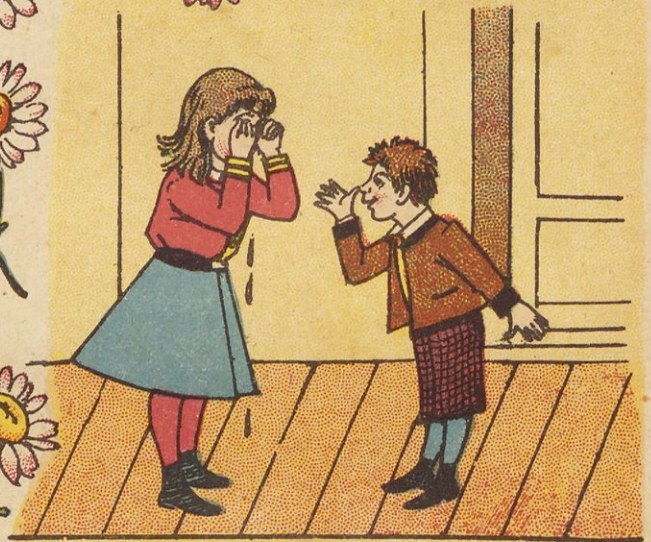
«Jožek, Jakec, alo, hoj,
urno mi vstanita!
Ali dela nimata,
da še vedno spita?»
Ponavljala dan na dan
to je njuna mati,
pela palica je vmes,
nista mogla vstati.
Nekdaj oče in pa Žan
posteljo sta vzela
in na dež jo nesla ven,
vihra je gmela.
Kar le moglo je z nebes,
lilo je, šumelo,
posteljo drvil je tok
skozi mesto celo.
Mokra vsa kot miš sta se
slednjič le zbudila,
a zasmeh od vseh strani
sta v pozdrav dobila.
Dokler voda ni odšla
tam sta prezebala,
čakala rešitve sta,
glada trepetala.

Lenčka - trmoglavka.

Le pogledite Lenčko, oh,
v lice in oči!
Ali nema je morda,
da ne govori?
Zmerom kuja, kisa se,
gode in mrmra,
reč nobena ji ni všeč,
vedno godrnja.
Če ji ne izpolnete
vsega, kar želi,
že zatuli na ves glas,
grozno zakriči.
In z rokami maha vam,
cepeta, grozi,
trmoglavejših otrok
res na svetu ni.
Sicer čeden je otrok,
ali veden jok
še oči ji oslepi,
lice ji skazi.
Ali Lenčka kar naprej
tuli in kriči —
da že grd je njen obraz,
vidite sami.

Boštjanček - spakovalček.

Boštjančku ljubi, dobri Bog
obraz prijeten dal je,
a kmalu ga izgubil je,
preveč se spakoval je.

Kjerkoli je paglavec bil,
ljudi je dražil vedno,
jih oponašal, in strašil
je deco uro slednjo.

Kot da mu spačen je obraz,
je gledal nagajivo,
raztegnil ustnice je vstran,
z očmi poškilil krivo.

Napihnil lica je kot meh,
lasje so kvišku vstali,
otroci vsi preplašeni
nemudno so zbežali.

A slednjič, ker se le naprej
pregrdo spakoval je,
obraz mu spačen in ves grd,
kot vidite, ostal je.

Kot se spakuje, pači kdo,
nazadnje tak postal bo —
kot naš Boštjanček nakažen
svoj živi dan ostal bo.

Mihec - razbijalec.

Oj, poredni Mihec ta,
vse razbije, pokončal
če le kamen kje uzre,
ga zažene, kamor je.

Vse svetilke razdrobi,
v šipe kamen zadrvi,
in zrcala se drobe,
kadar Mihec mimo gre!

Klati sadje raz drevo,
in še huje nego to:
Dečke, deklice podi
s kamenjem čez tri vasi.

In kozličke kamenja,
mačkam, psom miru ne da,
v konja kamen je zagnal,
da je bolečin zdivjal.

Mihec je nad bika šel
in na glavo ga zadel,
ljuta pa žival — o Bog —
ga nabodla je na rog.

In ga nesla je čez plan,
v trnje ga zagnala stran.
Strgan ves in opraskan
jokal Mihec je ves dan.

Boj in joj.

Hitro, hitro vsak poglej
Lizo in pa Karla, ej!
Če se vidita, takoj
je med njima boj in joj!

Čisto kakor pes in mačka
ali dva poredna spačka —
že si kažeta zobé
in si skočita v lasé.

Ako Karl zagleda Lizo,
skoči k njej, čeprav čez mizo,
koj mu jezik pomoli,
brat jej zapreti s pestmi.

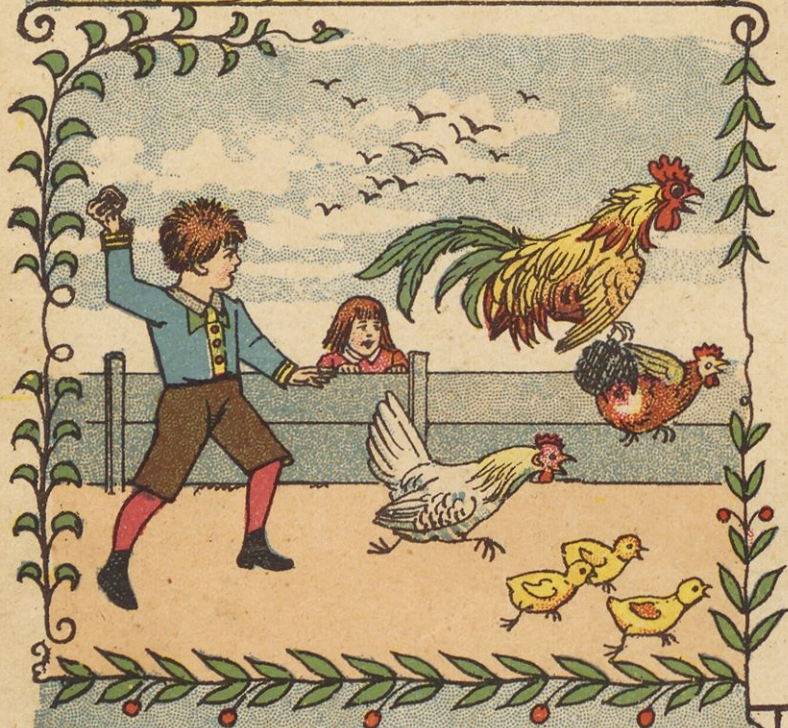
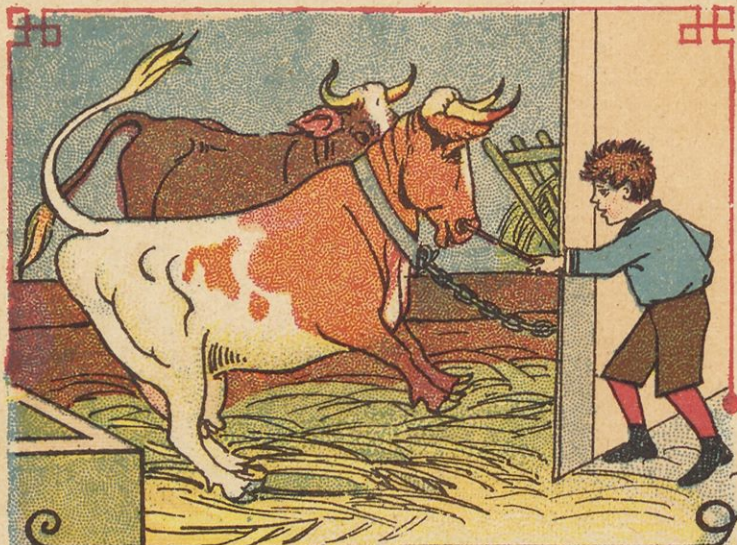
Liza praska ga in kolje,
Karl sevé ni dobre volje,
ker ušesa ga skele,
jo potegne za lase.

Tepeta se, da je strah,
jok in stok in oh in ah,
dokler ju papá ne čuje
in ju s šibo ne kaznuje.

Karlu torbo dá na usta,
da z zobmi je ne pohrusta,
Lizo pa za praskanje
k mačkam v temno klet zapre.

Kar kdo išče, najde.

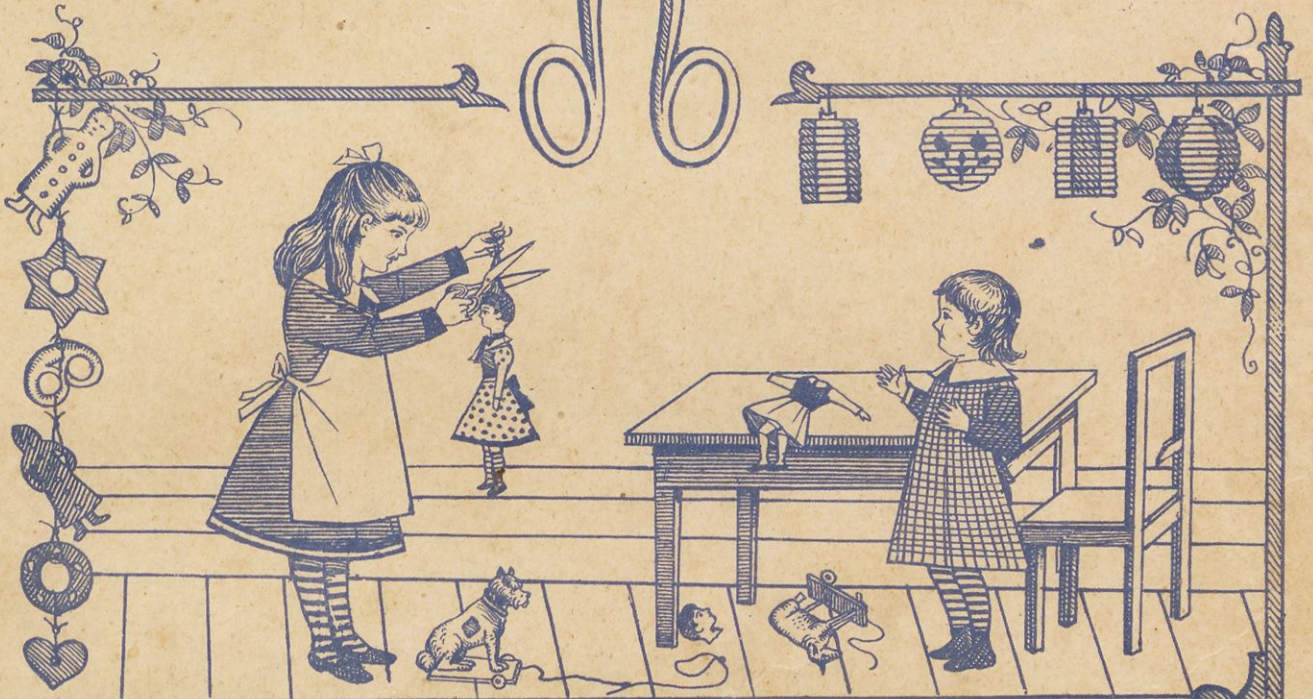
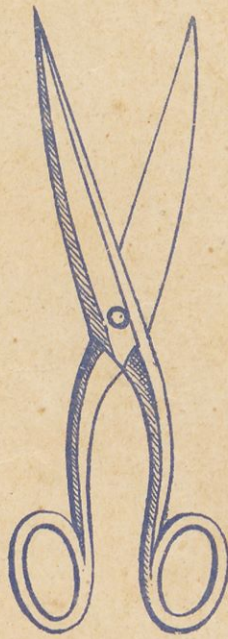
Ti poredni Nace Kos!
V hlevu belko suje v nos,
zajčka za ušesa vleče,
v petelina kamne meče.
Kuža varen ni nikoli,
bije ga in tepe s koli,
gnezdca razdira pticam,
tudi drobnim lastavicam.
Naj metulj je ali hrošč,
mali pajek ali klošč,
vse trpinči, pokonča,
ker je trdega srca.
Slednjič stakne jo hudo,
to pa bilo je tako:
Sultan je zares hud pes,
Nace je hudoben ves,
s palico ga draži ljuto,
sultan se maščuje kruto:
Prste mu odgrizne tri,
Naceta hudo boli,
v miru zdaj žival pusti.

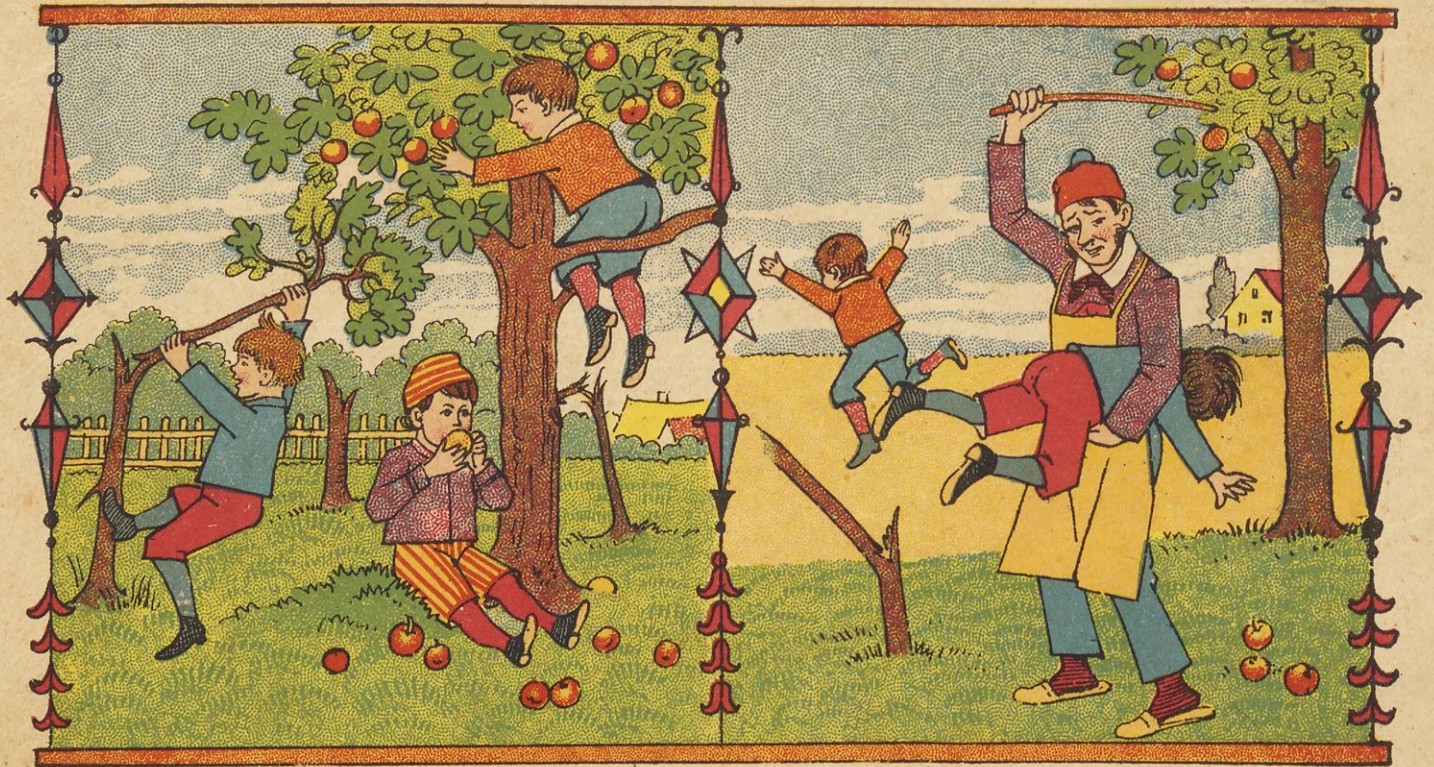
Anka brez ušesa.

Ko bi Anka pridna bila,
danes bi se ne solzila:
z nožem ali s škarjami
se igrala je vse dni,
strigla, rezala je, ej,
do noči in še naprej.
Punčki je odstrigla čop,
mož izgubil glavo: lop!
Ovcam je postrigla volno,
muc brez repka javka bolno,
in še psiček je celo.
luknjo zadobil v telo.

Naj je v šoli, al doma,
stole, mize narezlja.
Spet nekoč po škarje gré,
striči si začne lase,
a nenadno zakriči,
od bolesti omedli:
Ah, odstrigla si uho,
Anka je, to je hudo!
Zdaj na tleh pred njo leži,
več pomagati ji ni.
«Anka brez ušesa», njej
rekli so ljudje odslej.

Janez in Primož — dva malopridneža.

Ne — to je pa res preveč,
kar počenja Janez,
lomi jablance vseprek
včeraj kakor danes.

To je malopridnež res,
nož vam vzame v roko,
reže drevje po vrteh
v mehki les globoko.

Primož tudi boljši ni,
zmirom sadje klati,
naj je zrelo, ali ne,
da je le potradi.

Slive, hruške, jabolka,
vse jima prav pride —
ali kazen za ta greh
jima ne odide.

Janez pri sosedu vprav
lomil je jablane,
primejo ga in zapro
v ječo med podgane.

Primož je nakradel sliv,
bile so nezrele,
zbolel in strašno trpel
je tri tedne cele.

Ivka-bojazljivka.

Kaj le z našo Ivko bo,
ko tako je plaha!
Če le miško kje uzre,
že umira straha.
Če nad zelje zajček gre,
žaba zakrekeče,
zakriči, ihti naprej,
nehati vam neče.
In če polža vidi le,
ali samo pajka,
vstanejo ji vsi lasje,
groze koj zajavka.
Da, če senco svojo le
vam na tleh zagleda —
že kriči: «Tam nekdo gre!»
že beži vsa bleda!
Ko je dimnikar prišel,
to je kar blaznela,
dokler je ni vzel seboj,
da bi ozdravela.
No, potem je videla,
da je prav prijazen,
in če prav je črn, neznan,
da ves strah je prazen.
Zdaj se nič več ne boji
in je dobre volje,
ker pač zajček, pajk in mis
nikogar ne vkolje.

Skakač Jurče.

«Resk!» Potrt, razklan je stoll!
«Žvenk!» Ubit je pisker!
Jurče skače gorindol
in divja ves isker.

«Bum!» Prevrnil mizo je,
noga je odbita.
Treska in hrumi kot nor,
vsa vas ga je sita.

K oknu še se zavihiti
in razbije šipo —
a paglavcu to ni mar,
plezat gre na lipo.

Smuče se po deblu gor,
da vejevje poka,
in raztrgan je, strašno,
krvavi mu roka.

Na dvorišče vam leti,
in po deskah skače,
vdere se v apnenico,
kak naj bo drugače.

Komaj se je rešil ven,
bil je bel kot mož snežen.
Apno ga razjelo je
in mu zdravje vzelo je.

Hejo, hejo, debeluh!

Kdo že takšnega je kdaj
videl debeluha!
To že snedel Nikdarsit
je mesa in kruha!

Še odkosil zjutraj ni,
milo že vprašuje:
«Mama, kaj opoldne bo?»
Joka in vzdihuje.

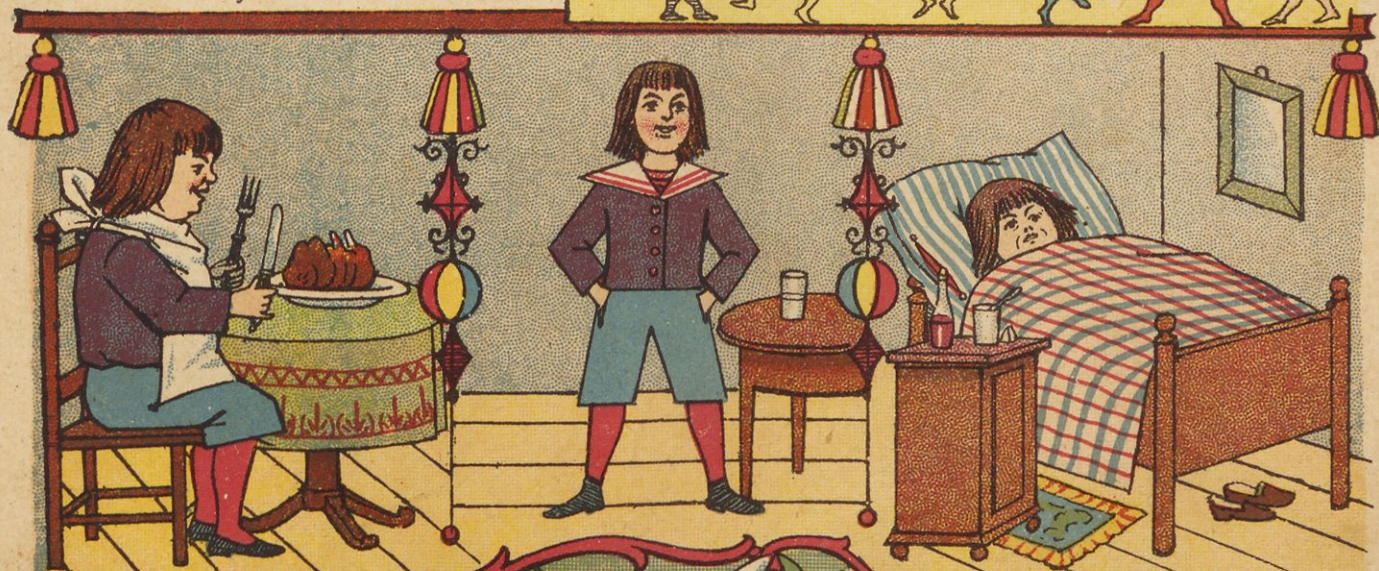
In opoldne komaj vstal
sit je od obeda —
lačen zopet že kriči,
kaj bi jedel, gleda.

Sladko kavo rad bi pil,
močil kruh masleni,
spet cede se sline po
goski mu pečeni.

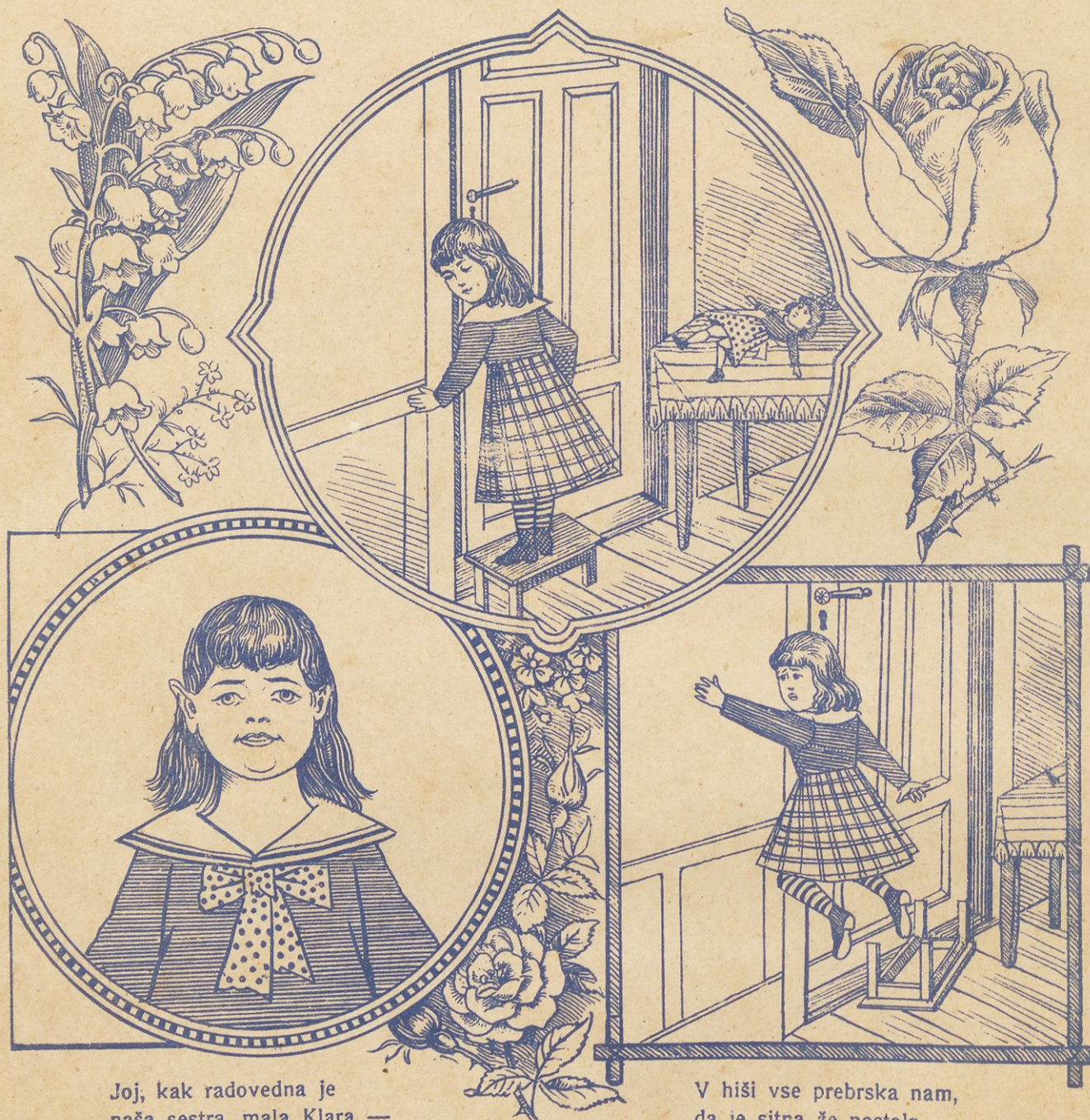
In nekoč pa sam pojé
vam pečenko celo. —
no, potem v želodcu ga
silno je bolelo.

V posteljo je leči še!
zdihoval je milo,
a le huje ga je še
po telèsu vilo.

Ležal smrtno je bolan,
grenko pil zdravilo —
zopet zdrav, spet vitko mu
vse telo je bilo.

Radovedna Klara, da ji ni para.

Jož, kak radovedna je
naša sestra, mala Klara —
to gotovo ji nikjer
in nikdar zares ni para.

Ako v vas k nam pride kdo,
k vratom naglo stol pristavi
in h ključalnici uho,
da vse sliši, kar kdo pravi.

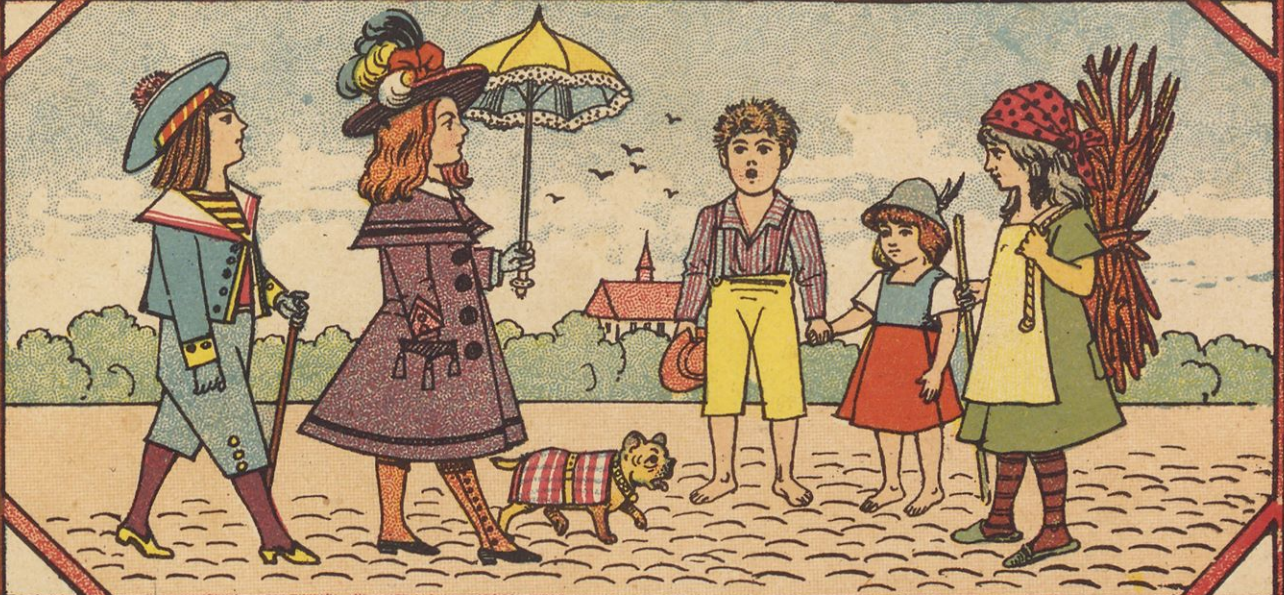
Kjer kaj šepeta, šumi,
Klara zraven je nemudno,
da vse poizve skrivaj;
ali to je že ostudno.

V hiši vse prebrska nam,
da je sitna že postala,
ali za razvade to
kazen ni ji izostala.

Duri le prislonjene,
v sobi oče kara brata,
Klara brž h ključalnici,
veter zaloputne vrata.

Za uho je obvisela
in kričala in ihtela,
od tedaj je nje uho
dolgo, stisnjeno grdó.

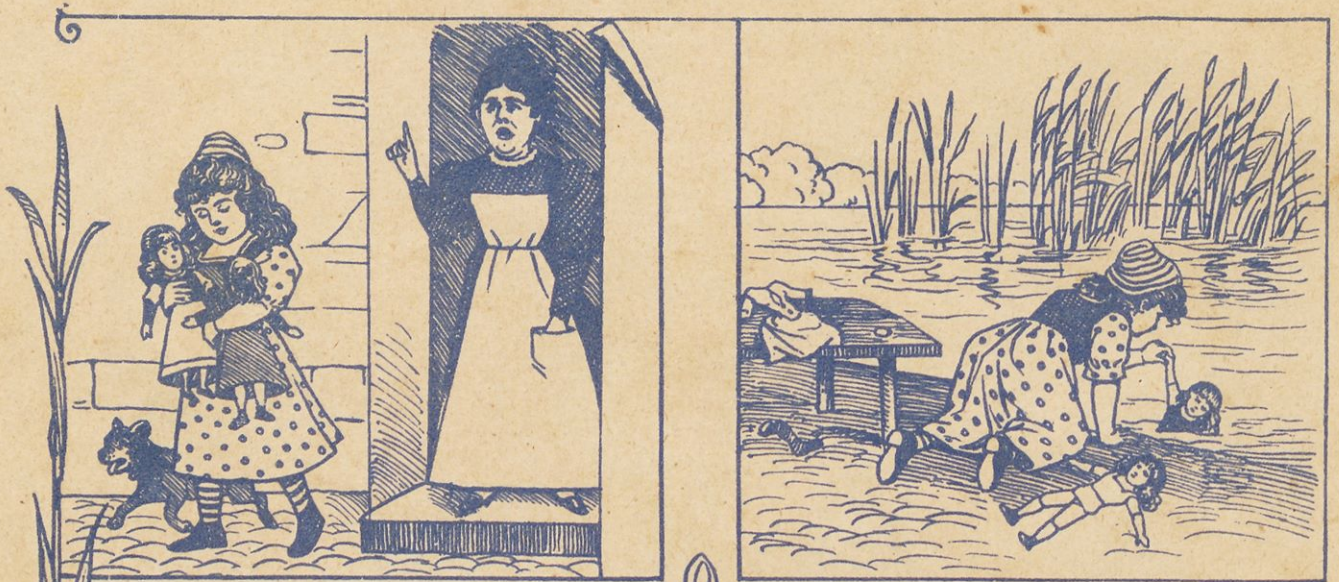
Napuh hodi pred padcem.

Pavel, Marta, o vidva,
le tako ne stopajta,
preošabna ne bodita
in prevzeto ne nosita
svoje glave previsoko,
da ne padeta globoko.
Mislita pač, da sta več
kot vsi drugi, prava reč!
če lepo sta oblečena,
kot dva pava hodita.
Pavel pravi: «Dragoceni
moji čeveljčki so rmeni.»
Marta pa: «A vi ste bosí,
kakor v gozdu črni kosi.»
Siromaki otročiči
se umaknejo pri priči.
Tam umazana je mlaka,
a ošabneža naprej
stopata po cesti tej —
le še dva in pol koraka —
bumps, in že ležita v njej.
Solnčnik, lepe rokavice,
suknjica, klobuček, joj,
čeveljčki in nogavice,
vse zanič in proč je koj.
Čujte, deča, kdor ni gluhi:
Nizko pade zmir napan!

Neubogljiva Tončka.

«K vodi, Tončka, mi ne hodi,
naglo, naglo idi stran!
Če te vidi vodna vila,
koj izvabi te v svoj stan».

Mati je tako svarila
hčerko svojo dan na dan,
ali Tončka ni pokorna,
vse besede so zaman.

V reko močno in globoko
zjutraj punčko kopat gre

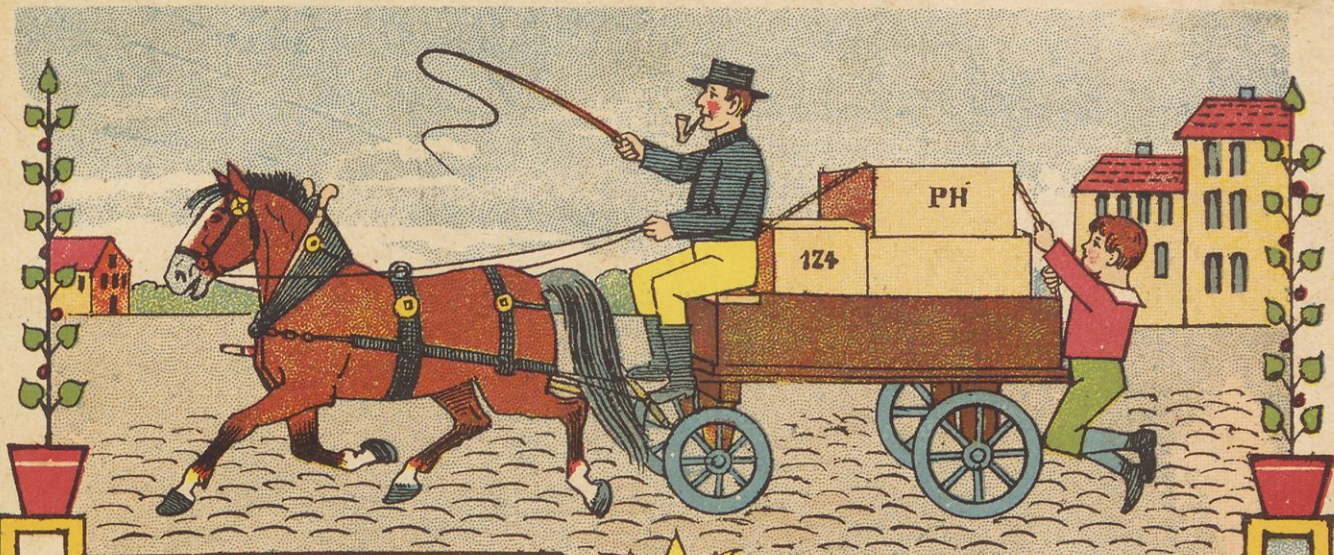
oblačilca vsa ji sleče,
Tončka, Tončka, oj, gorjel!

Mati kliče: «Stran, otrok moj!»
Ali njej še mar nič ni —
nagne se nad reko jezno,
punčko v vodo potopi.

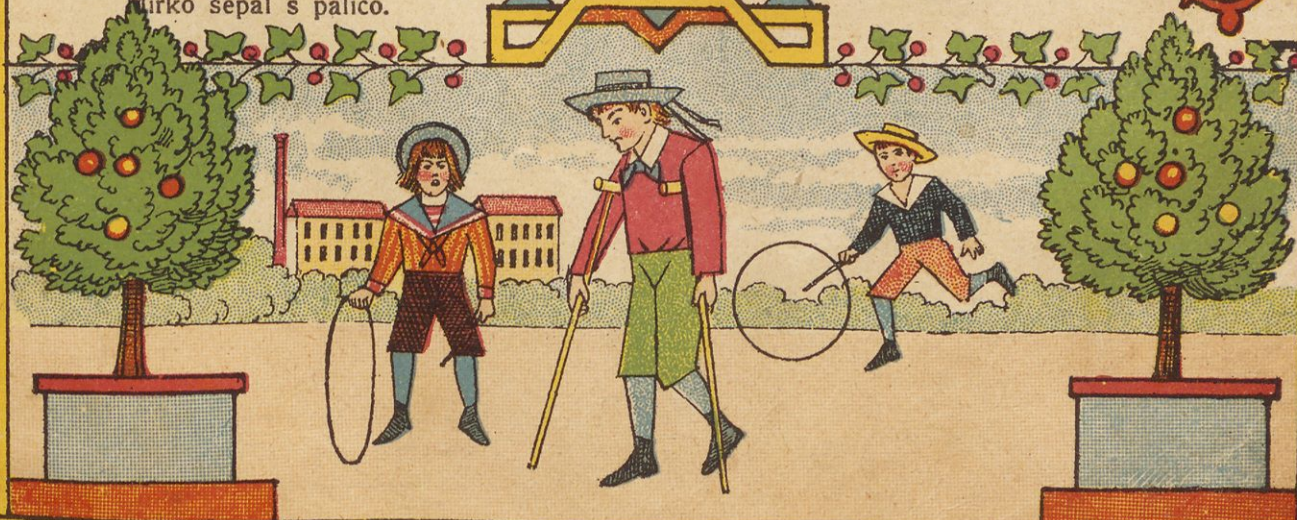
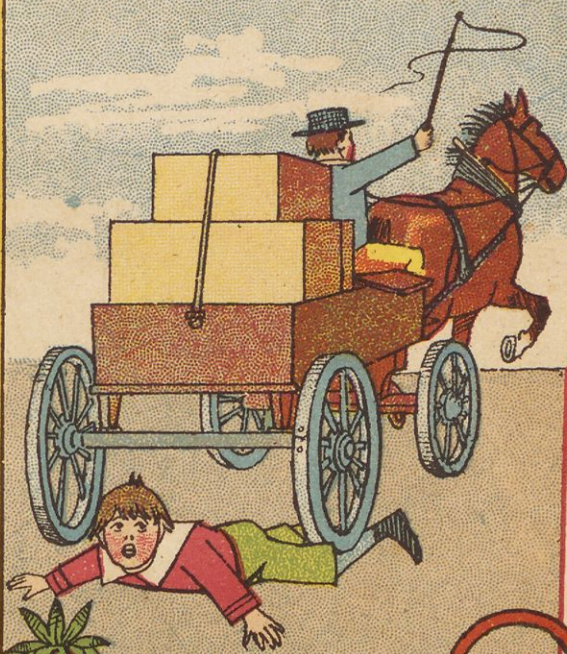
In tedaj jo vila ugieda,
jo potegne pod vodó —
tajno zamrmrajo vali,
Tončke vzrl ni več nikdó.

Mirko, ne na voz!

«Mirko, ti kajon presneti,
ali nočeš razumeti,
da nevarno je zelo
in neumno in grdo
kakor kak paglavec bos
se obešati na voz,
ko namoč skoz vas drdra,
konjič jezno peketa!»
Vsak mu ostro zapreti,
ali Mirku mar nič ni.
Ko spet voz skoz vas gromi,
Mirko že za njim leti,
se obesil nanj takoj,
Mirko, slaba bo s teboj!
Glej, voznik bič zavihti,
vdari, Mirko zakriči,
se spusti in pod kolo
prišel z desno je nogo.
Zahrešči mu kost strašno,
oj, kak to boli hudo!
No, zdravnik mu jo ozdravi,
naravna jo in popravi,
a še dolgo je nató
Mirko šepal s palico.

O Živki — lažnjivki.

Živka, Živka mala
se je zmir legala,
se je zmir legala,
to je najbolj znala.

Bila ljubeznjiva
res je, ali kriva
in hudo lažnjiva,
zmirom goljufiva . . .

Govorila v lice
nikdar ni resnice,
a poznamo ptice
take laž-sestrice.

Strgala je krilo,
mami rekla milo,

da je luknja mala
sama pač nastala.

A tedaj — strmite
in se zavzemite:
Čudo čudovito
bilo je očito.

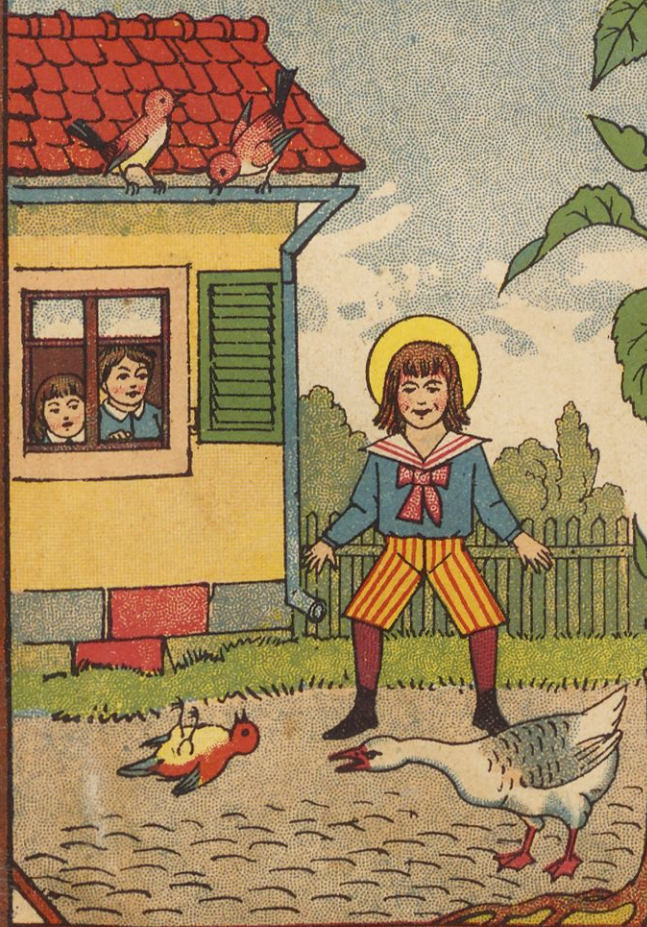
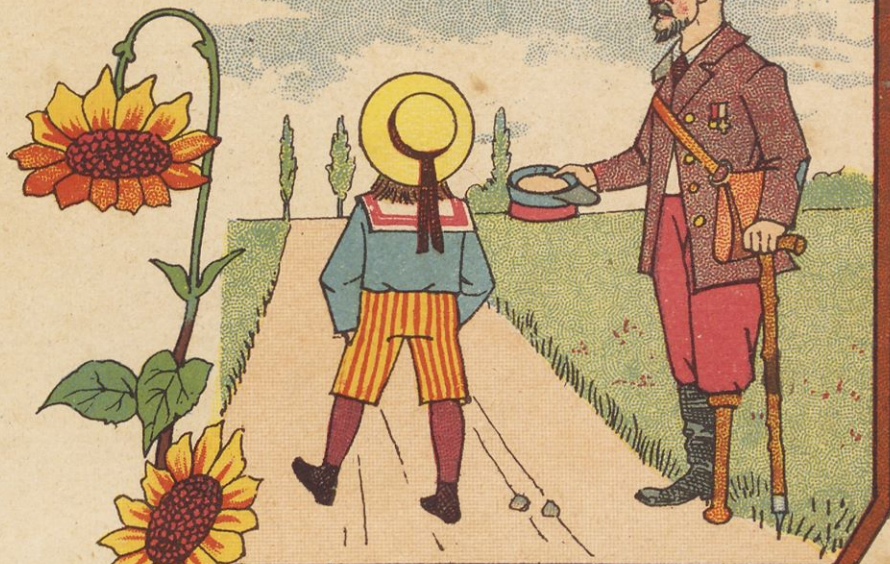
Krpa grda, pusta
skoči ji na usta,
vanje se zareže
in jih trdno zveže.

Šla je šele strani
ob tem času lani,
od takrat pa Živka
nič več ni lažnjivka.

Trdosrčni Peter.

Peter z Zalega poljá
bil je trdega srca,
nič pomagal ni prosjakom,
daroval ni siromakom.
Oni revež z eno nogo
kak ga prosil je ubogo,
dolgo je ob cesti stal,
Peter ubogajme ni dal.
Padel v vodo je otrok,
Peter sliši njegov jok,
ali pri nesreči tej
trdosrčno gre naprej.
Dete je prosilo milo,
brez pomoči utonilo.
S strehe ptič je droben pal,
ki še letati ni znal.
Čivkal je in zmrzoval,
Peter se je le smejal.
Gre po cesti sam nekoč
in ob kamen se spotakne,
pade, več se ne premakne,
leva noga mu je proč,
kliče milo na pomoč.
Pride mimo mož neznan,
pa mu pravi: »Vse zaman!
Sam pomagaj si, če znaš,
kär zaslužil, to imaš!«

00000343665

Opravljliva Mana.

H koncu še, otroci, vam
eno za slovo podam:
No, poglejte, to je Mana,
ki je opravljlivka znana.
Kar naskrivnem se zgodi,
vse izvoha, zasledi,
kar bi lahko zamolčala,
zase lepo obdržala,
pa k ljudem okoli gre,
naširoko vse pove.
Vedno toži, obrekuje,
součenkam žalost kuje,

škodoželjno se potem
smeje, roga znankam vsem.
Ali kmalu je prejela
kazen za vsa slaba dela:
Opravljlivko jo nazvali,
s prsti so za njo kazali.
Vsak se je sedaj ogiba,
to še hujše je kot — šiba.
Zdaj ste slišali, otroci,
da ne švrkne vas po roci,
pridni vedno mi bodite,
zdravi, srečni ostanite.

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA

II 607 240

COBISS